

SF

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

39

Harry Harrison

PAREIGOS JAUSMAS

Harry Harrison
PAREIGOS JAUSMAS

Moksliniai fantastiniai romanai

Anvaro planetos Žaidynių
Nugalėtojas Brionas Brendas
patiria daugybę šurpių nuotykių
dviejuose Galaktikos toliuose
pradingusiuose pasauliuose.

Iš anglų kalbos vertė NOMEDA BERKUVIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
39 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Harry Harrison

SENSE OF OBLIGATION

PLANET OF NO RETURN

London, Orbit, 1991

Viršelis dailininko Jinm'o Burns'o

Copyright © by Harry Harrison, 1972, 1981

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 1996

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Turiny

PAREIGOS JAUSMAS

PLANETA, IŠ KURIOS NEGRĮŽTAMA

Žmogus tarė Visatai:

- Aš egzistuoju!

- Šis faktas nesužadina man pareigos jausmo, - atsakė Visata.

Stivenas Kreinas

PAREIGOS JAUSMAS

1

Briono kūnu žliaugiantį prakaitą sugėrė jo klubų raištis - jokių kitų drabužių jis nevilkėjo. Lengvutė fechtavimosi rapyra svarino ranką, tarytum būtų pripildyta švino. Maudė visus raumenis - atsiliepė pastarojo mėnesio persitempimas.

Tačiau dabar visa tai buvo nesvarbu. Perdrėksta kraujuojanti krūtinė, geliančios akys, netgi tūkstančių žiūrovų pripildytas amfiteatras - viskas nublanko. Iš visos neaprėpiamos visatos teliko vien tik žybčiojantis plieninis smaigalys - plonytė metalo juostelė, besiveržianti prie jo krūtinės ir atmušinėjanti jo ginklą. Brionas juto plėšrų šio smaigalio virpėjimą, iš anksto nuspėdavo, kur ir kada jis kryptelės, ir kas kartą atremdavo smūgį.

Išpuolis! Brionas sureagavo akimirksniu, tačiau jo rapyra perskrodė orą, o po sekundės jis pajuto aštrų dūrį į krūtinę.

- Smūgis! - užriaumėjo visą pasaulį užpildęs balsas, ir tarsi jam atsakydama sugriaudėjo aplodismentų audra.

- Viena minutė! - ištarė tas pats balsas, ir tuoj pat buvo pradėtas skaičiuoti laikas.

Brionas išsyk atsipalaidavo. Minutė - nėra daug, reikia išnaudoti kiekvieną sekundę. Vienodai dunksint metronomui, jis atpalaidavo visus raumenis - tik širdis ir plaučiai tebedirbo tuo pačiu ritmu. Paskui užsimerkė, leisdamasis sekundantų nunešamas ant suolo. Kol šie masažavo jo kūną ir plovė žaizdą, Brionas nugrimzdo dalinio užsimiršimo būsenon. Tuoju pat iškilo nemalonūs prisiminimas, ir jis vėl pamėgino išanalizuoti pastarosios nakties įvykius.

Šis nutikimas Brionui buvo visiškai netikėtas. Žaidynių dalyvių ramybę saugojo kuo kruopščiausiai, todėl naktimis miegamuosiuose viešpataudavo kapų tylą. Pirmosiomis dienomis tvarka, aišku, nebuvo pernelyg griežta: visi jautėsi gerokai įsiaudrinę, ir beveik niekas neidavo gulti išsyk po signalo. Tačiau varžybos vyko numatyta tvarka ir gan greitai tylą įsivyraudavo miegamuosiuose vos tik sutevus. O paskutiniąją naktį apgyvendinti liko tik du kambariai, tūkstančiai kitų jau tapo tušti, ir niekas negalėjo sutrikdyti dviejų pretendentų į Nugalėtojo vardą ramybės.

Ir visgi Brioną pažadino kažkokio barnio gar-

sai. Pro plonas metalines duris aiškiai girdėjosi balsai: ginčijosi du žmonės. Vienas garsiai ištarė jo vardą.

- Brionas Brendas? Jokiu būdu - ne! Kas jums pasakė? Jūs turėsite didžiulį nemalonumą.

- Nebūkite idiotas! - griežtai nuskambėjo kitas balsas - jo savininkas aiškiai buvo įpratęs įsakinėti. - Aš atvykau čionai ypatingu reikalu ir būtinai turiu skubiai pamatyti Brendą.

- Betgi Žaidynės...

- Velniop tas prakeiktas jūsų Žaidynes! Aš turiu svarbų reikalą, kitaip nė kojos čionai nekelčiau!

Antrasis - veikiausiai budintysis - nieko neatsakė, tačiau Brionas suprato, jog jis jau kaip reikiant perpykęs. Matyt, jis išsitraukė pistoletą, nes nekviestasis svečias skubiai pasakė:

- Paslėpkite. Baikite kvailioti!

- Lauk! - teišgirdo Brionas, o paskui stojo ty-la, ir jis, vis dar nustebeš, vėl užmigo.

- Dešimt sekundžių... - balsas sugrąžino Brioną realybėn, jis pajuto, jog jo kūnas vėl įsitempęs, ir nusiminęs suvokė, kad jo jėgos beveik išsekusios.

Jį ištisą mėnesį lydėjo įtampa, ir štai pasiekta riba - buvo sunku net nustovėti. Bet Brionas

suprato: dabar būtina sukaupti visą savo valią, sutelkti visus sugebėjimus ir trūks plyš laimėti kovą.

- Koks rezultatas? - sunkiai šniokštuodamas, paklausė sekundanto.

- Keturi-keturi. Pergalei tau tetrūksta vienintelio smūgio.

- Jam taip pat... - sušnibždėjo Brionas, žvelgdamas į kitą kilimo galą, kur mankštinosi jo priešininkas. Silpnas karys apskritai niekuomet nepasiektų Žaidynių finalo, o Irolis buvo ne tik stiprus - jis buvo vienas stipriausių vyrų planetoje. Šis rusvaplaukis, neišsenkančia energija kunkuliuojantis gigantas kovėsi meistriškai ir kėlė rimtą pavojų varžovui.

Taigi paskutinyasis raundas! Vienintelis smūgis - ir tu Nugalėtojas...

Brionas vėl užsimerkė ir suvokė atėjus momentą, kurio vylėsi išvengti. Kiekvienas Žaidynių dalyvis mokėjo keletą, tik jam vienam žinomų gudrybių. Brionas žinojo kelis tokius metodus ir iki šiol jie visados jam padėdavo.

Pavyzdžiui, jis buvo laikomas gan stipriu šachmatininku, ir beveik visuomet laimėdavo. O pasiekti pergalę jam dažniausiai padėdavo per ilgus pratybų metus susikurtas originalus

žaidimo stilius. Brionas turėjo daugybę pažįstamų prekybos agentų kitose planetose: jie gaudavo jam senovinių knygų apie šachmatų teoriją, kartais pasitaikydavo neįtikėtinais senų leidinių... Jis išstudijavo ir įsiminė tūkstančius partijų. Žaidynių įstatymai tokių dalykų nedraudė. Ir apskritai, jie leido viską, kas nebuvo susiję su narkotikų vartojimu bei mechaniniais įrenginiais.

Nedraudė nė savihipnozės... Brionui teko dvejus metus atkakliai dirbuotis, kol pagaliau jis išmoko pilnutinai pasinaudoti slapčiausiomis organizmo jėgomis. Nors šis reiškinys žinomas kuo seniausiai, apie jį ne sykį rašyta literatūroje, tačiau atlikti tokį dalyką pačiam buvo neįtikėtinais sunku. Panašūs eksperimentai galėjo baigtis visišku išsekimu ir netgi mirtimi. Istorijoje buvo žinoma atvejų, kai berserkeriai, nekreipdami dėmesio į mirtinas žaizdas, tęsdavo kovą: žmonės kaudavosi sužeista galva ar širdimi, mušdavo priešą tol, kol patys mirdavo.

Egzistavo ir dar viena galimybė - šiurkščioji hipnozė - jėga, kurios dėka kūnas, pavyzdžiui, gali išsilaikyti horizontalioje padėtyje, remdamasis tik į du taškus. Tačiau tuomet tekdavo pasiekti transo būklę: normaliomis aplinkybė-

mis tokie dalykėliai neįmanomi. Dirbdamas šioje srityje, Brionas išmoko semtis jėgų iš žmogaus gyvybę palaikančio šaltinio.

Tokia savihipnozės forma taipogi galėjo išseinti ir pražudyti, tačiau dabar kito kelio jau nebuvo. Žaidynių dalyviai mirdavo ir anksčiau, o finale mirtis visuomet atrodė mielesnė už pralaimėjimą.

Brionas, giliai ir tolygiai kvėpuodamas, pažū grimzdo transo būsenon. Nuovargis bei skausmai dingo, regėjimas ir klausa pasidarė ypač aštrūs. Kiekvieną sekundę jis eikvojo vis naujas savo gyvybinio šaltinio jėgas, artindamasis prie tos ribos, už kurios nebėra nei gyvenimo, nei mirties.

Nuskambėjus gongui, Brionas išplėšė rapyrą iš sekundanto rankų ir strimagalviais puolė į priekį - Irolis vos suspėjo sugriebti ginklą ir atremti smūgį. Puolimas buvo toks veržlus, jog priešininkai susidūrė, o jų rapyros pinte susipynė viena su kita. Irolis, nesitikėjęs tokios pradžios, šiek tiek sumišo, tačiau tuojau pat atitoko ir nusišypsojo - jisai nusprendė, jog čia paskutinysis Briono pasispardymas. Todėl, kai juos išskyrė, Irolis nesiskubino atakuoti: jis buvo linkęs palaukti, kol priešininkas beprasmiškai atakuodamas iššvaistys paskutiniąsias

Jėgas, ir tuomet...

Bet Brionas nė nemanė nuvargti. Jis nesulaimomai veržėsi pirmyn, vis stipriau spausdamas varžovą. Irolio šypsena virto siaubo grimasa - jis suvokė padaręs klaidą. Brionas pamatė priešininko akyse atsiradusią neviltį ir suprato, jog penktąjį smūgį smogs jis pats.

Išpuolis. Dar vienas... Irolio reakcija kas sekundę prastėja, jo ginklas juda vis lėčiau ir jau nebegrasina, o tik stengiasi atmušti galingus Briono smūgius. Brionas sukaupė visas jėgas, šoko į priekį, šmurkštelėjo po priešininko rapyra, o kitą akimirką jo rapyros galiukas palietė Irolio krūtinę!

Aplodismentai ir sveikinimo šūksniai tarytum kalnų griūtis plūstelėjo į areną, tačiau Brionas beveik nieko negirdėjo. Jis matė tik, kaip Irolis išmeta rapyrą ir mėgina paspausti jam ranką... o paskui ima kristi. Brionas sugriebė priešininką ir ėmė tempti jį atskubantiems sekundantams; jam rodėsi, jog labai ilgai braunasi pro tirštą miglą... Irolis neteko sąmonės, o Brionas parklupo ir suvokė atėjus ilgai lauktąją akimirką - pagaliau jis gali sau leisti parkristi ir užsimerkti.

Naktinis Briono svečias pasirodė šiek tiek vėliau nei už dienos, Žaidynėms pasibaigus. Jis sužinojo, jog naujasis Nugalėtojas nenumirė ir nors dar naktį jautėsi labai prastai, tačiau dabar pavojus gyvybei nebegresia. Nepažįstamajam šito visiškai pakako.

Jis riaumodamas skynėsi kelią Briono palatos link, tačiau prie pat durų susidūrė su rimtomis kliūtimis.

- Jūs neturite teisės, Nugalėtojau Aidželai! - šaukė gydytojas. - Ir jei brausitės jėga, man teks suskaldyti jums galvą.

Aidželas jau ketino imti aiškinti gydytojui, kaip maža šis turįs šansų įgyvendinti pastarąjį sumanymą, tačiau juos pertraukė Brionas. Jis pažino naktinio svečio balsą.

- Daktare, įleiskite jį. Aš labai noriu pamatyti žmogų, manantį, jog pasaulyje dar egzistuoja kažkas svarbesnio už Žaidynes.

Kol gydytojas neryžtingai mindžikavo ant slenksčio, Aidželas skubiai įėjo į palatą ir, užtrenkęs jam priešais nosį duris, įdėmiai pažvelgė į lovoje gulintį Nugalėtoją. Ką tik laimėta kova su mirtimi paliko pėdsakus jo veide:

giliai įdubusios, krauju pasruvusios akys; kvadratinis žandikaulis, tapęs panašus į oda aptemptą kaulą; paveikslą vainikavo susmailėjusi nosis ir išsišovę skruostikauliai. Tik trumpi ežiuku apkirpti plaukai priminė anks-tesnįjį Brioną. Taigi jis buvo panašus į ilgą ir sunkią ligą persirgusį žmogų.

- Maždaug taip turėtų atrodyti atgailaujantis nusidėjėlis, - pastebėjo Aidželas. - Sveikinu iškovojus pergalę.

- O jūs kažkodėl ne itin panašus į Nugalėtoją, - atšovė Brionas.

Aidželas neatkreipė nė menkiausio dėmesio į šią pašaipą: tikriausiai jis buvo įpratęs prie tokios reakcijos savo titulo atžvilgiu. Visas jo kūnas buvo aptukęs, ir Anvare, kur beveik nesutiksi apkūnių žmonių, jisai atrodė gan neįprastai. Sunku patikėti, jog toks storulis galėjo tapti Žaidynių Nugalėtoju. Tačiau tuo pat metu jame slėpėsi kažkokia vidinė jėga, o jo akyse spindėjo toks pasitikėjimas savimi, jog Brionas sumišęs nusigrįžo. Jis be reikalo įžeidė svečią - tokias akis turintis žmogus išties galėjo tapti Nugalėtoju.

Jis vėl žvilgtelėjo į Aidželą ir suprato, jog ši dabar jaudina kur kas reikšmingesnės proble- mos nei Briono išorė ar jo injekcijos. Atrodė,

jog ir Žaidynės jį domino ne labiau negu pernykštis sniegas.

Kurį laiką jie tylėdami žvelgė vienas į kitą. Netikėtai Aidželui už nugaros be garso prasi-vėrė durys, o tarpduryje pasirodė gydytojas ir du policininkai. Pademonstruodamas vien tik sportininkui būdingą graciją, storulis apsisuko ir žengė jų pasitikti. Po sekundės griuvinėjančių kūnų tumulas išlėkė koridoriun, o Aidželas sandariai uždarė duris ir pasuko spyną.

- Man reikia su jumis pasikalbėti. - Jis išjungė ant stalelio stovintį videofoną. - Akis į akį.

- Na gerai, jei tik aš įstengsiu...

- Jums nereikės nieko daryti, gulėkite ir klausykite. Maždaug po penkių minučių jie išlauš duris, tad gaišti nederėtų. Ar norite vykti su manimi į kitą planetą? Būtina įvykdyti svarbią užduotį. Atlikti šį darbą privalau aš, tačiau man reikalinga pagalba. Jūs - vienintelis žmogus, galintis man padėti. - Aidželas patylėjo ir, Brionui dar nespėjus atsakyti, pridūrė: - O dabar sakykite, jog nesutinkate.

- Žinoma, nesutinku, - atšovė Brionas ir tuoj pat pasijuto apmulkintas, tartum Aidželui tik ir tereikėjo tokio jo atsakymo....